

KRAJAN

glasilo krajevne konference szdl ilirska bistrica

datum: 26.04.1984

Cena 20 din

Leto 5

Številka 15

Dragi krajan

leto 1984 se je postaralo za dobro četrtno svojega trajanja in tako smo znova dočakali pomlad, ki se razodeva vsem enako, pa jo vendar vsakdo zazna in doživi na svoj način, s tistim posebnim občutjem, ki ga je poln tako mlad letni čas.

Mesec maj se napoveduje s Praznikom dela, ob katerem naj bi se znova spomnili, da je dobro, preišljeno delo tisto, ki nas naj popelje vsako leto v novo, bolj cvetočo pomlad našega dejanja in nehanja.

V maju bomo proslavili dan naše krajevne skupnosti. Pa dan mladosti, se priklonili spominu voditelja, ki je živel in delal za sedanje in jutrišnje pomladi.

Tako naj bi živel vsakdo od nas — za pomladi, ki jih doživljamo in pomladi, ki jih je treba še izbojevati.

Da, pomlad. Tisti čas, ko narava z vsakim drobnim cvetom znova dokazuje, da je tudi v najmanjšem — največja. In ljudje bi pač ne smeli preveč zaostajati za njo, mar ne?

Lep pozdrav, prijazen dan,

Uredniški odbor

Naše gospodarstvo v letu 1983 in v prvih mesecih leta 1984

Gospodarstvo v občini Ilirska Bistrica je v letu 1983 poslovalo dokaj uspešno. Celotni prihodek znaša 12,7 milijarde din in je za 47 % večji kot leta 1982. Izvoz se je nominalno povečal za 47 %, uvoz pa le za 13 %, tako da znaša pokrivanje uvoza z izvozom že 117 %, medtem, ko je bil leta 1982 uvoz pokrit z izvozom le 90 %. Najmočnejši izvoznik je LKI Lesonit, ki dosega že skoraj polovico izvoza občine. Izvoz so najbolj povečali: TOK, Javor Bač, LKI Lesonit, Plutal, Transport in Plama.

Z izgubo so poslovale tri temeljne organizacije združenega dela, in sicer v Lesonitu TOZD Vlakenne plošče in TOZD Pohišstvo ter v Hmezadu TOZD Mlekarna. Skupna izguba znaša 72 milijonov din in je ostala na višini iz leta 1982.

Razporejeni dohodek se je povečal za 42 %, v strukturi razporejanja dohodka pa so se relativno zmanjšale obveznosti za skupno in splošno porabo ter sredstva za osebne dohodke, povečal pa se je delež sredstev za druge obveznosti iz dohodka in za akumulacijo. Zanimiv je

podatek, da je imelo gospodarstvo v 1983. letu 484 milijonov din neto izdatkov za obresti, kar je dvakrat toliko kot leta 1982.

V gospodarstvu občine je bilo v letu 1983 zaposlenih 3977 delavcev, kar je 49 delavcev več kot pred letom. Povprečni čisti osebni dohodek je znašal 17.736 din, kar je 30 % več kot leta 1982. Če upoštevamo podatek zavoda za statistiko, da so cene življenjskih potrebščin porasle za 40 %, lahko ugotovimo, da so se poprečni čisti osebni dohodki od leta 1982 realno precej znižali.

Ugodna gibanja v gospodarstvu so se nadaljevala tudi v januarju in februarju letošnjega leta. Industrijska proizvodnja je bila za 8 % večja kot v prvih dveh mesecih leta 1983. Že v marcu pa je prišlo do težav pri zagotavljanju surovin in energije v Lesonitu in TOK, poslabšala se je tudi likvidnostna situacija, zlasti v TOK, tako da se ugodni trendi rasti industrijske proizvodnje iz preteklih mesecev verjetno ne bodo nadaljevali.

J.M.

Prvi maj — praznik dela

Drevnine in grmovnice, cvetje in bilje, pomlad, ki klije iz žive zemlje v tej tihoti domačega kraja, vse to naj oplemenjuje naša čustva in naša dejanja. Da pa bo temu tudi tako in da bo tudi gostom prijetno bivanje pri nas, poskrbimo za čim lepši videz našega mesta. To bomo dosegli, če si ogledamo kritično vsak kotiček in delček našega mesta.

Zato:

- odstranimo vse, kar ne spada v okolico stanovanj, industrijskih objektov in na ulice;
- očistimo dvorišča, vrtove in skupna stopnišča;

- okrasimo balkone in okna s cvetjem;
- uredimo zelenice, žive meje, ograje in zidove;
- okrasimo izložbena okna;
- napravimo vse, da bo videz našega mesta čim lepši!

To smo dolžni storiti zaradi vseh, ki se bodo mudili med nami in zaradi nas samih. Lep videz kraja in čistoča okolice, v katerem živimo, je zrcalo naše kulture!

HORTIKULTURNO DRUŠTVO
„VRTNICA“
ILIRSKA BISTRICA

Obeti za hitrejši razvoj poštne prometa

Izredna aktivnost in vztrajnost delegatov Območne SIS za PTT promet občine Ilirska Bistrica v zadnjih mesecih, posebno pa še na spomladanski seji, je kot kaže, našla odmev tudi v strokovnih službah PTT podjetja Koper.

Da bi premagali breme zaostalosti in kritične nerazvitosti na področju telefonskega prometa v podgorskih krajevnih skupnostih, so z enotnim nastopom in usklajeno akcijo KS Ilirska Bistrica, Vrbovo, Zabiče in Kuteževo, zbrali 200.000 din za financiranje projekta telefonske linije od Ilirske Bistrice do Zabič. Ostala sredstva je zagotovilo podjetje za PTT promet. Projekt izdeluje podjetje Tegrad iz Ljubljane. Strokovni delavci navedene organizacije so že izvršili potrebne meritve in posnetke na terenu in pravijo, da bo projekt končan do konca tega meseca. Kot je videti, bo letos izdelana in ovrednotena vsa potrebna projektna dokumentacija. Menimo, da se bo fazna izgradnja lahko pričela že v naslednjem letu.

Druga pomembna novost je, da so strokovne službe PTT podjetja ugotovile, da je potrebno čimprej posodobiti oziroma povečati kapacitete poštne stavbe v Ilirski Bistrici. Ta sedaj zavira razvoj poštne prometa. Glede na to, da je sedanja poštna stavba stara in ima izredno slabo statično nosilnost in nefunkcionalne prostore, predlagajo predstavniki pošte, da je racionalneje in ekonomsko bolj utemeljeno sedanjo stavbo podreti in zgraditi novo sodobno poslopje na lokaciji bliže potoku Sušec. Na prostoru, kjer je sedaj stavba, pa bi bil več kot potreben parkirni prostor. Upamo, da bodo pristojni organi z elastičnim pristopom pri razreševanju tega problema posvetili dovolj pozornosti in izdali ustrezna dovoljenja in soglasja ter tako omogočili začetek več kot potrebne investicije. Dejstvo je, če se le-ta izmuzne, da smo zamudili priložnost, ki se v sedanjih zaostrenih gospodarskih razmerah zlepa več ne bo vrnila.

T.Z.

ETA V Ilirski Bistrici

Oddelek montaže termostatov

V aprilu leta 1979 je v Ilirski Bistrici odprla poslovno enoto tovarna elektrotermičnih aparatov ETA iz Cerknega. Ta delovna organizacija, ki se je v povojnih letih razvila iz manjšega elektromontažnega podjetja Rempod, temelje pa si je ustvarila v partizanskih delavnicah NOB, združuje danes 6 temeljnih organizacij združenega dela in skupne službe. Njen glavni proizvod in osnovni artikel so grelni plošče, pa tudi cevni grelci in termoregulatorji vseh vrst. Temeljna organizacija združenega dela Termoregulator, ki je ustanovitelj poslovne enote v Ilirski Bistrici, zaposluje skupaj 456 delavcev, od tega 81 v Ilirski Bistrici, nekaj pa tudi v Logatcu in Poreču.

Potreba po ustanovitvi obrata je 1979. leta organsko zrastle iz pomanjkanja delovne sile v Cerknem. ETA se je s Plutalom sporazumela za najetje prostorov v stari stavbi na Trnovem in proizvodnja je hitro stekla. Od 45, kolikor je bilo delavk zaposlenih takoj ob odprtju obrata, se je njihovo število do konca leta povzpelo na 70 in kasneje na

Delavke ob tekočem traku, ki pakirajo termostate

90. Okrog te številke se število zaposlenih suče vse do danes, kapacitete ETE pa bi se dalo v Ilirski Bistrici v vsakem trenutku povečati, če bi le to dovoljevale prostorske možnosti.

Izdelek, ki ga sestavljajo v poslovni enoti, je univerzalni termostat s šifro 55/10, katerega se vgrajuje v peči, bojlerje, sobne termostate in druge domače aparate. Konstantna mesečna proizvodnja znaša 100.000 kosov, od česar gre od 40–50 % izdelkov v izvoz. Potrebe tržišča pa se posebno v zadnjem času še večajo.

Konec leta 1981 in v začetku naslednjega leta se je tržišče za te izdelke nekoliko zaprlo in ETA je takrat uvedla v proizvodni proces tudi varovalko termostatov. Na mesec jih izdelajo 15.000, vgrajujejo pa se predvsem v bojlerje.

Kot že rečeno, bi delavci ETE v Ilirski Bistrici razširili proizvodnjo, če bi to dopuščale prostorske možnosti. V letošnjem letu je tudi na tem področju že nakazana rešitev. Obrat naj bi se v čim krajšem času preselil v prostore opuščene avtopralnice in delavnice v Kosezah, saj Plutal ETI ne more več zagotavljati prostorov dalj kot leto dni. Tu bo delovna organizacija iz Cerknega skušala dograjevati nove prostore in v obojestransko korist širiti proizvodni program na področju Ilirske Bistrice.

Milan Koželj

Medobčinska razstava inovacij

Zamisel o postavitvi medobčinske razstave inovacij se je porodila v Bistrici že lani, vendar se je zaradi usklajevanja med tremi občinami zavlekla, tako da smo bili priče njeni otvoritvi šele konec marca letos.

Do sedaj smo imeli republiško razstavo inovacij, pred dvema letoma občinsko, letos pa medobčinsko razstavo inovacij občin Sežana, Postojna in Ilirska Bistrica, ki obenem pomeni uverturo medobčinskega sodelovanja in povezovanja na inovacijskem področju.

Sežana se je predstavila s 26 inovacijskimi dosežki, Postojna s 14, naša občina pa le s 7, kar ne pomeni, da pri nas inovacij ni, ampak da je marsikateri eksponat, ki bi moral priti na razstavo, ostal v delavnici delovne organizacije ali posameznika in zanj celo ne vemo.

Razstava je doživela dober sprejem in odziv tudi v širšem slovenskem prostoru. Njen namen je bil prikazati, kakšni in kolikšni so inovacijski dosežki v vseh treh občinah ter vzpodbuditi tiste, ki imajo možnost in pogoje prispevati svoje znanje, pa do sedaj tega niso storili.

Raziskovati in izpopolnjevati pomeni želeti več in bolje, oboje pa nam je še kako pomembno v današnjih zaostrenih

ekonomskih pogojih, le da marsikdaj tega ne znamo ali nočemo uporabiti v praksi vsakdanjega dela.

Čeligoj Vladimir

Obisk predsednika Republiške konference ZSMS

V sredo, 22. februarja, sta nas obiskala predsednik Republiške konference ZSMS Andrej Brvar in član predsedstva Marjan Žardin. Ob tej priložnosti smo se srečali z mladinci OO ZSMS Lesonit in predstavili gostoma delo in predvsem problematiko mladih v združenem delu. V razgovoru so bila obravnavana vprašanja štipendiranja, zaposlovanja in stanovanjska problematika.

Zaradi vsakodnevne vožnje na delo in domov se mladi aktivneje vključujejo v delo osnovnih organizacij v krajevnih skupnostih in v družbene organizacije in društva.

Na seji predsedstva Občinske konference ZSMS smo širše izpostavili problematiko organiziranosti in delovanja mladih v naši občini, predvsem pa področje mladinskega prostovoljnega dela, mladinskega servisa in mladine iz mesta Ilirska Bistrica.

Sledil je razgovor z mentorji planinskega mladinskega odreda, ki letos praznuje 15-letnico svojega obstoja. Pogovor se je navezoval na dolgoletno bogato tradicijo planinstva v naši občini.

Obisk predstavnikov Republiške konference ZSMS smo sklenili s srečanjem z mladinci osnovne organizacije ZSMS Šembije, ki je letos prejela občinsko priznanje za dosedanje delo in dosežene rezultate.

J.V.

Končno smo se organizirali

MLADI ILIRSKÉ BISTRICE SMO SE V PETEK, 30.3.1984, ZBRALI V SEJNI SOBI DOMA UPOKOJENCEV IN USTANOVILI OO ZSMS

O neorganiziranosti mladine v našem mestu smo v zadnjem času precej razpravljali in jasno je bilo, da tako ne bo šlo naprej. Že v začetku marca je Mladinski klub Nade Žagar sklical sestanek vseh mladih v Ilirski Bistrici, da bi ustanovili osnovno organizacijo, a odziva ni bilo.

Zato je bilo presenečenje popolno, ko smo se v petek zbrali v res velikem številu — več kot sto nas je bilo. Sicer so to stotino mladih (ki je predstavljala le devetino vseh mladincev mesta Ilirska Bistrica) sestavljali predvsem mladinci iz osnovne šole, a uspeh je to vsekakor bil.

Najprej je bivši predsednik MK Nade Žagar (klub je bil dosedaj edina organizacija mladine v mestu, a maloštevilna!) seznanil prisotne s položajem mladih, v grobem zarisal program za prihodnje delo, potem pa smo zbrali predloge za predsedstvo nove organizacije.

Ker je bila množica za resno delo prevelika, smo prvi sestanek mladine končali, ostalo je le novo izvoljeno predsedstvo in nekaj starejših mladincev.

Seveda se nam je takoj zastavilo vprašanje — kako in kaj delati, da ne izgubimo mladincev iz OŠ in kako pridobiti še več novih. Priznati moramo, da odgovora, ki bi zagotavljal uspeh, nismo našli.

Prešli smo na oblikovanje predsedstva, ki je sestavljeno iz mladih — osnovnošolcev, srednješolcev, študentov in zaposlenih. Za predsednika smo izbrali Željka Babiča, za sekretarja Steva Grubiča, blagajničarko Vojko Kovačič, ostali člani pa so Bojan Babič, Jadran Vičič, Jadran Primc, Leon Rolih in Nadja Jojme.

Zatem smo si zastavili program za prvo tromesečje. Kot prve so na vrsti čistilne akcije — v mladinskem klubu ter v parku Nade Žagar. Čistilna akcija naj bi potekala 14. in 15. aprila. Zavedamo se, da veliko krivdo za „opustošenje“, kakršno sedaj tam vlada, nosi prav mladina in ker je park pravzaprav namenjen zlasti mladim, je tudi sicer naša dolžnost, da skrbimo zanj.

Sledijo športne igre 27.4., vključevanje v prireditve ob praznikih — 7.5., 25.5., sprejem štafete mladosti 10.5., snežniška štafeta... V sodelovanju z OK ZSMS bomo pripravili veliko praznovanje mladosti 26.5., predvidevamo pa tudi sodelovanje pri čiščenju Sušca, da ga končno uredimo in tako dobimo še eno prijetno sprehajališče.

Pogovor je stekel tudi okrog problema novih prostorov za mladino ter okrog nekaterih tekočih problemov, ki so neizogibni pri delovanju OO ZSMS, predvsem pa pri tako „mladih“, kot je naša.

Torej — končno se je začelo premikati. Seveda si ne delamo utvar. Prav gotovo se bomo otepali z mnogimi problemi, a dobro je, da se je vsaj formalno začelo aktivnejše obdobje v delu bistriške mladine. Kajti to, da je OO ZSMS ustanovljena, še ne zagotavlja, da bo tudi uspešno delovala. Organiziranost mladine bo svojo potrditev dobila le v rezultatih dela.

Mojca Čeligoj

Spomin na čebelarja Antona Žnidaršiča

Letos je minilo 110 let, odkar se je rodil v Ilirski Bistrici Anton Žnidaršič, daleč po svetu znan slovenski čebelar. Odličen praktik in teoretik je bil. Napisal je vrsto strokovnih člankov, najbolj znana pa je njegova knjiga NAŠ PANJ, ki je postala pravi učbenik čebelarjev. Prevedena je v hrvaški, italijanski in nemški jezik. Ob 100-letnici rojstva so mu domači čebelarji postavili v Ilirski Bistrici spomenik.

Žnidaršič je bil vséstransko razgledan človek, zanimal se je za preteklost domačega kraja in napisal krajše delo o zgodovini kraja, zemljepisnih in narodopisnih posebnostih naše doline. Iz rokopisa smo izbrali nekaj odlomkov, ki utegnejo zanimati tudi naše bralce.

O MLINIH IN ŽAGAH

Pri izviru potoka Bistrica je stal prvi mlin z žago. Za njim se je zvrstilo še 13 jezov z mlini in žagami. Posamezni jezi so bili last enega, dveh ali celo treh gospodarjev. En gospodar je imel dve žagi in mlin s tremi ali celo štirimi kamni, če pa sta bila na enem jezcu dva gospodarja, sta imela vsak po eno žago in mlin z dvema kamnoma. Za prvega so rekli, da ima celo ZGLAVNICO, drugi pa jo je imel pol. Zglavnica pomeni vrhno JEZILNO gredo, ki je bila lahko tudi kamnita.

Kadar je bilo malo vode, so začeli gospodarji „črediti“, to se pravi, da je vsak mlet po 1 teden. Besedo črediti so povzeli najbrž pri čredniku, vaškem pastirju, ki je dobival hrano v vsaki hiši po 1 teden.

Tedanjih gospodarjev (sredi 19. stol.) je bilo dvajset: Conda (Čekada), Žvanek (Vičič), Levičar (Baša), Čot (Renko), Šmit (Tomšič), Skobar (Ambrožič), Vencina (Domladiš), Šemac gornji (Tomšič), Šemac spodnji (Tomšič), Šarc (Žnidaršič), Neščič (Valenčič), Hlist (Tomšič), Mehlin (Hodnik), Leksander (Ličan), Sonsek (Samsa), Kašemat (Žnidaršič), Štefanc (Samsa), Hodnik, Ive (Tomšič) in Kotež (Jelovšek).

Vsak mlinar je skrbno pazil, da ni njegov gornji sosedi zvišal svojo glavnico. V bližini vsakega jeza je bil za kontrolo zakopan globoko v zemljo debel hrastov čok. To napravo je dala postaviti oblast in višina je bila zabeležena v uradnih knjigah.

ŽIVAHNO JE BILO NEKDAJ NA NAŠIH GORAH

Na ravninah in višje gori do gozdov so se pasle velike črede ovac. Ovčarji so morali dobro znati svoj posel. Znati so morali ne le pasti ovce, jih čuvati pred volkovi, temveč tudi molzti, izdelovati sir in striči volno. Ovce, ki so se pasle blizu Bistrice, so prignali vsak večer domov ter jih spustili v vodo, da so se napojile in osvežile.

Lepo je bilo tedaj na naših gorah. Tu so se pasle ovce, tam so mukale krave in lajali psi. Kosci so kosili sočno travo po

senožetih, med njimi pa so prepevale mlade grabljice. Dekleta, ki so služila v Trstu ali na Reki, so, če je bilo le mogoče vzele ob košnji dopust, tako priljubljeno je bilo to delo.

In kaj naj rečemo današnji Bistričani?

Senožeti zarašča trnje in robidovje, meso ja vsak dan dražje, pijemo posneto mleko, oblačimo pa se v sintetično ...

F.M.

PRVOMAJSKE IGRE v športnem parku „Nada Žagar“ v času od 27. aprila do 2. maja 1984.

Ekipe tekmujejo v naslednjih disciplinah:

MALI NOGOMET: ekipa lahko šteje največ 11 članov, rok prijave do 20.4. do 20.00 ure, ko bo v hotelu Lovec žrebanje parov. Kvalifikacijske tekme bodo 27., 28., 29. in 30. aprila, 1. maja – polfinale, 2. maja – finale

Soudeležba ekip: 1.000,00 din
Poleg standardnih nagrad še: pršut, mortadela, salama ...

KOŠARKA: ekipa lahko šteje največ 10 članov, rok prijave do 20. aprila do 19.00 ure, ko bo v hotelu Lovec žrebanje nasprotnikov. Podrobnejše informacije dobite pri žrebanju.

Mladina za Prvi maj

Nagrade: mortadela, salama, klobase ...

Poleg tega zbiramo prijave še za stare športne igre:

METANJE KAMNA

Z RAME: prijave in 50 din soudeležbe. Potek: 3 meti, upošteva se najboljšega
Nagrada: zaboj piva

VLEČENJE VRVI: ekipa naj šteje 7 korenjakov, štartnina za ekipo 100,00 din, vleče se na izpadanje
Nagrada: zaboj vina

Tekmovanja v starih športnih igrah bodo 1. maja ob 16.00 uri, prijave pa zbiramo do 15.00 ure istega dne.

Prijave sprejema STIPE osebno ali pa jih pošljite na naslov:

GRUBIČ STEVO
Vojkov drevored 8
66250 ILIRSKA BISTRICA

Aktivnosti po gasilskih društvih

V mesecu februarju in marcu so potekali volilni občni zbori gasilskih društev. Obravnavano in ocenjeno je bilo delo preteklega leta ter tudi delo preteklega mandatnega obdobja. Sprejeti so bili programi del v tem letu ter izvoljena nova vodstva društev.

Članstvo je v lanskem letu posvetilo največ pozornosti pripravi gasilskih ekip na razna tekmovanja, občinska, regijska in republiška. Pri gradnji gasilskih domov so bili prizadevni v Podgradu in na Javor – Baču, kjer je bila otvoritev gasilskih domov in kjer je bilo poleg dodeljenih sredstev opravljenega veliko prostovoljnega dela. V Jelšanah so pričeli z gradnjo gasilskega doma, v Vrbovem pa so si člani te gasilske enote uredili gasilsko orodjarno v prostorih stare osnovne šole. Ilirskobistriški gasilci so svojo tehnično opremo dopolnili še z novim tehničnim gasilskim vozilom. Veliko storjenega je bilo na preventivnem področju, saj so prostovoljni gasilci formirani v preventivne komisije, pregledali preko 600 stanovanjskih in drugih zgradb v občini.

Z občnega zbora bistriških gasilcev

Okrog 50 članov je obiskovalo 80-urni tečaj za pridobitev naziva gasilec, katerega je organizirala Občinska gasilska zveza v Knežaku, Ilirski Bistrici in v Zabičah za novo ustanovljeno gasilsko enoto Podgora, ki se je formirala pri GD Ilirska Bistrica. Vse omenjene akcije, usposabljanje članstva za tekmovanja, tečaji in drugo, terjajo od prostovoljnega kadra skrajno velike napore in odrekanja, saj se vse akcije odvijajo v prostem času. Obremenitev prostovoljnega kadra je bila lani še večja, saj so divjali v

lanskem letu večji gozdni požari (Ahec, Koritnice), ki so od gasilcev terjali velike napore, npr. gašenje pri temperaturi preko 30°C.

Ob vsej tej aktivnosti gasilskega članstva in razširjenosti pa so sredstva, ki so odmerjena za požarno varnost, postala veliko premajhna; kljub prispevku prostovoljnega dela je potrebno te gasilske enote opremljati z najnunjše tehnično opremo za gašenje in reševanje, ki pa je postala zelo draga in zahteva velika finančna in materialna sredstva.

Boža Rozman

Koga še zanimajo osamljeni?

Kdo si ne želi slišati prijaznih korakov, tople besede in veselega pozdrava zjutraj, ko s težavo vstaja v novi dan, ki ga gleda megleno, ki je prenaporen za noge in prezahteven za roke.

Koliko pomeni od življenja utrujenemu in od družbe odmaknjenemu vsakodnevno veselo pričakovanje toplega, nevsiljivega obiska, ki mu nudi nekaj sebe, svojega časa.

Nevsiljivo in neopazno žive med nami ljudje, ki imajo čas in srce za tiste, ki odidejo iz aktivnega življenja med štiri stene v ozek krog znancev in v še ožji krog dogajanj.

Kaj te ljudi, ki so tudi naši znanci, tako kot mi, z veliko osebnimi skrbmi in nalogami, vzpodbuja k delu, ki ga je večina nas že zdavnaj odmisliła zaradi pomanjkanja časa, potrpljenja, energije in obilice lastnih skrbi.

Vprašali smo tovarišico Maro Cuber, ki je dejala, da z veseljem pomaga pomoči potrebnim ostarelim in onemoglim. To počne že od malega, komaj 10-letna je negovala težkega bolnika, ki je umiral. Starši so jo vzgajali v tej smeri, sama pa je čutila nagnjenje k medicinskemu poklicu, vendar je, ker ni bilo možnosti šolanja, to svojo ljubezen prelila v skrb za osamljene, ostarele, ki potrebujejo pozornosti, ljubezni in pomoči.

Z leti si je tov. Mara pridobila izkušnje, kako ravnati s starejšimi in si hitro najde pot do njihovih src, ki imajo vedno manj prostora za druge. Starejši, ki jih prevzame v

svojo oskrbo, jo hitro vzljubijo in si jo včasih celo preveč ljubosumno lastijo, vendar vse to sprejme njihova Mara z razumevanjem.

Marsikdo ne more razumeti, kaj ti da delo, ki ti ne nosi materialnih ugodnosti. Desetletja se tov. Mara trudi s številnimi ostarelimi, ki jim je edina stalna svetla točka redna obiskovalka, pozorna oskrbovalka. Smilijo se ji, ko nihče zanje ne skrbi, ko so tako vsestransko ubogi, da niso sposobni pomagati si. Do njih čuti odgovornost.

Skrbi zanje in veseli se, če se jim zdravstveno in socialno stanje kaj izboljša in žalosti se, če jim gre slabo.

Veliko je med nami ljudi, ki ne potrebujejo našega denarja, veliko bolj si želijo naše družbe, tople prijazne besede, prijetnega obiska, drobnih uslug in nekaj tolerance do njihovih s staranjem vedno bolj izrazitih posebnosti v obnašanju.

Starejši se s svojimi navadami težko vživijo v moderno družino. Radi jih izločimo, tudi sami so zadovoljni z avtoriteto miru in tudi razumevanja, da imajo mladi pač svoje velike neodložljive potrebe.

Maro Cubrovo pozna veliko starih ljudi. Pomeni jim upanje in gotovost, da ne bodo zapuščeni, če bodo na starost obnemogli in pozabljeni.

Kdo ve, če bo tudi, ko bomo mi stari, kje živela Mara in nas opogumljala?

Š.J.

„Lep pozdrav s Snežnika“

„Lep pozdrav s Snežnika!“ je pisalo na razglednici. Samo to in nič drugega. Nič kdaj, kako, zakaj. Na sprednji strani je lep, gladek bel val, ki se boči proti nebu in morju in ne pove ničesar. A vendar, zdi se mi, da slišim tiho pripoved:

„Korak za korakom se bližam vrhu. Stopam po sledi stotinj vojakov in teritorialcev, a stopinje, ki ostanejo za menoj, kmalu niso več moje — 4 tisoč ljudi si jih prisvaja.

Oči me pečejo. Veter in mraz sta neusmiljena. Toda ne vdam se, še posebno sedaj ne, ko že vidim kočo. Megle jo ovijajo v divjem plesu, vetrovi tulijo in se podijo čez vrh.

Tu sem. Betonskega stebra se le dotaknem, kar tako — en — dva — tri zame. Mami me topla koča in drogin čaj. Huuu. Toplota se prijetno širi okrog srca.

Sestopam. Srečujem vse več obrazov. Vsi so upehani, a prepričani v uspeh. Zagrizeno se borijo z naravo, ki jim hoče preprečiti obisk prijatelja.

Gozdovi me sprejmejo v zavetje. Tu je pot lažja. Zasllišim celo smeh. Kot sončni žarek razsvetli dan in olajša pot.

V dolini množica ljudi. Vzpon je šele pred njimi. Jaz pa že držim v rokah znak, na katerem piše: „Desetič na Snežniku“. Le kakšnih 25 takih znakov so podelili, le toliko ljudi je šlo na vse dosedanje vzpone v snegu na Snežnik. A zmagati v boju z naravo je postal cilj mnogim. Tudi Francu Šuštaršiču in Luciji Sikirici z osmimi križi in čez.

Kupila sem razglednico. Samo eno, saj več ni treba. Tudi datum 10.3.1984 ni potreben.

Le: „Lep pozdrav s Snežnika!“ ...

Metka Čeligoj

Primorska poje 1984 in MPZ „Dragotin Kette“

Tam okoli 20. marca so Ilirsko Bistrico preplavili tradicionalni plakati z značilnim dvojnimi valom, ki ponazarja po eni strani razdvojenost Primorskih Slovencev ob istočasni simboliki enotnega kulturnega prostora. Plakati so bili naslovljeni „Primorska poje“ 1984 in lahko napišemo, da je ravno ta prireditev najbolj množična in celo Primorsko obsegajoča kulturna prireditev.

Revija Primorska poje je letos jubilejna, poje petnajsto pomlad. Na prvi reviji leta 1970 je bilo 49 zborov v štirih krajih, letos pa nad 120 zborov v 12 krajih Primorske, doma in zamejstvu.

Tako je dne 23. marca v domu JLA pred razprodano dvorano koncentriralo 8 zborov. Nastopili so: oktet „France Bevk“ iz Otaleža, moški zbor „Kogoj Justin“ iz Dolenje Trebuše, moški zbor „Meblo“ Nova Gorica, ženski zbor „Franc Zgonik“ Branik, moški zbor iz Mirna, ženski zbor „Slovenijales“ Idrija, Zgornjevipski mešani zbor Podnanos in moški zbor „Srečko Kosovel“ iz Ajdovščine. Žal sta manjkala mešani zbor „Pod skalo“ Črni Kal in oddaljeni moški zbor „Triglav“ iz Trente.

Razumljivo, da so „Kettejevci“ neposredno organizirali revijalni nastop zborov v Ilirski Bistrici, dobra organizacija je že kar tradicionalna in je pesem odmevala še po koncertu.

Sicer se MPZ „Dragotin Kette“ stalno udeležuje revije in je le med enajstimi zbori Primorske, od teh šest iz zamejstva, ki nepretrgoma sodelujejo na reviji vseh 15 let. Naš zbor je nastopil dne 6.4.1984 v Prosvetnem domu v Opčinah in za

Predsednik ZKO Ilirska Bistrica tov. Ivko Spetič pozdravlja udeležence in poslušalce revije Primorska poje 1984 v Ilirski Bistrici. V ozadju je oktet „France Bevk“ iz Otaleža

nepretrgano sodelovanje prejel posebno listino. Posebno priznanje je za trinajstletno sodelovanje na tej reviji prejel tudi zborovodja Dimitrij Grlj (Leta 1970 in 1971 je zboru dirigiral Nikolaj Žličar).

Seveda se bomo vsi pevci potrudili in poskrbeli, kakor piše v jubilejnem katalogu, da bomo še vnaprej družno prepevali od Istre do Benečije in Kanalske doline, skratka povsod tam, kjer so Primorci doma.

A.T.

Priložnostni poštni žig za 10. zimski vzpon na Snežnik

Organizatorji letošnjega zimskega vzpona na zasneženi Snežnik se tudi tokrat, za 10 jubilejni vzpon, niso odrekli slovesu najvišje zimske pošte v Jugoslaviji in pripravili poštni žig, s katerim je bila opremljena vsa pošta, oddana ob vzponu na 1796 m visokem Snežniku.

Opis:

Datum: 10.3.1984

Tekst: 10. zimski vzpon na Snežnik

Planinsko društvo

66250 Ilirska Bistrica

Risba: Stilizirani trije vrhovi Snežnika

Oblikovalec: Edo Seles

Sprehod po starih gostilnah

Ena izmed znanih gostiln je bila Hlistova v „Guranjem kraju“, danes Levstikova št. 28. Hlistovi so imeli že od nekdaj mlin in žage. Gostilno je odprla precej po 1. svetovni vojni stara mati sedanjega gospodarja, ki se je poročila z mlinarjem in žagarjem Tomšičem. Doma je bila iz Vrvice, kjer je njena družina imela gostilno. Hlistova hiša je brez dvoma ena starejših imovitejših bistriških domačij, kar potrjuje v kamen vklesan napis nad portalom: BLASH TOMSHIZH, 1823, napisan še v stari bohoričici. Hlistovi so imeli svoje ovce in domači ovčji sir in domač kruh, onstran vode je bilo balinišče za vrtno uto. Gostje so bili domačini, dosti pa je bilo voznikov, ki so pripeljali les za žaganje ali žito za mletje. Poleg pijače je gostilna seveda ponudila gostu tudi jedačo. Kadar ni bilo v bližini italijanskih karabinerjev so fantje radi zapeli kako slovensko pesem. Če pa je bilo nevarno, so se hitro porazgubili v temnem bregu, kamor pa Italijani niso hodili za njimi.

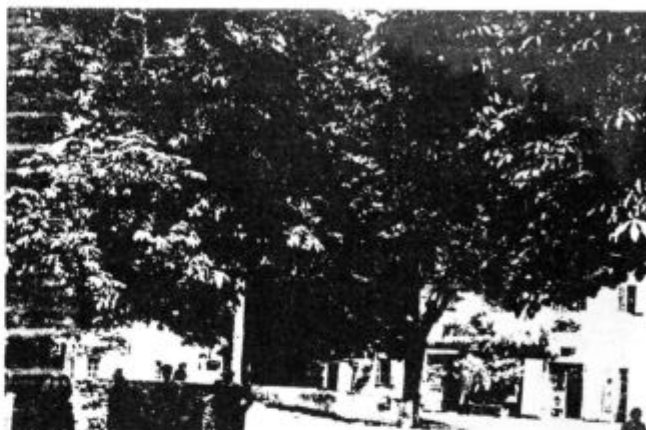
V „Guranjem kraju“ je bilo še nekaj gostiln. Še pod Avstrijo je bila v sedanji Bilčevi poti št. 1 Guzjeva gostilna, katere lastnik je bil Žnidaršič, od leta 1938–1947 pa v hiši št. 4 Bilčeva gostilna. Bila je to kar prostorna gostilna s kuhinjo in baliniščem na vrtu. Sem so radi prihajali tudi bolj imenitni gostje, zdravniki, trgovci in uživali v idilični okolici. Tudi sobe za prenočevanje so imeli.

Nasproti nekdanje Ličanove trgovine so imeli pod Italijo kavarno in bife Rasporjevi. Prodajali so slaščice, poleti sladoled, največ pa mleko. Kavarna je delovala do leta 1944, tedaj pa so jo zaprli, ker ni bilo več surovin za izdelke.

V sedanji Trubarjevi ulici št. 7 je bila še v času Avstrije Uršičeva gostilna, kjer je bila gospodinja sestra znanega čebelarja in industrijca Antona Žnidaršiča. Stari Bistričani še dobro pomnijo to gostilno. Sredi večjega gostilniškega prostora je bil lesen steber in ker je bil tam večkrat ples, so dejali mladi, da gredo plesat okoli stebra. Domača hčerka Ema Uršičeva je imela posebno nagnjene do igranja. Kar na svojo pest je zbrala okrog sebe mladino in jih učila igrice. Spominjajo se igrice Lažnjiva Danica; predstavo so obiskovali le bližnji in daljnji sosede. Oder je bil res pravi oder s kulisami in z zavesto. Uršičevi so se pozneje, pod Italijo, preselili v Maribor. Za njimi je imel to gostilno nekaj časa Žele, ki je pozneje odprl gostilno v danes že porušeni hiši pri stari sodnji.

Staro gostišče pod Avstrijo je bila Domladiševa kavarna, sedaj Levstikova 10. Domladiš je imel tudi skladišče piva. V zvezi s pivom naj omenimo, da nekdaj niso imeli hladilnikov. Toda mlačno pivo res ni bilo pitno. Zato so imele gostilne posebne hladilne omare iz masivnega lesa. vanjo so postavili sodčke piva (tedaj so bili samo leseni) ter ga obložili z ledom. Led pa so dobivali iz ledenic, ki so jih napravljali okološki kmetje. Skopali so globoke jame in pozimi, kadar so mlake zamrzile, so led razbijali, ga metali v jame in pokrivali z vejami, nazadnje z zemljo. V takih jamah se je led ohranil vse poletje, vozili pa so ga celo v Reko in Trst. Znane ledenice so imeli na Zareških mlakah. No, iz soda je bila speljana kovinska cev. Obložili so jo z ledom in pivo se je kar precej shladilo. Domladiševa gostilna je bila nekako rezervirana za zabave bolj imenitnih gospodov.

Če že govorimo o zabavah, potem povejmo, da pred 60, 70, 80 leti ni imela mladina tega, kar ima današnja mladež. Obisk gostiln jim je bil prepovedan, ni bilo disko klubov,

V časih, ki jih opisujemo, je imel sedanji Trg maršala Tita drugačno podobo. Bistrica je tekla pod Hodnikovim mlinom preko trga do Ivetovega mlina. Preko potoka je vodil most, katerega zidana ograja je vidna na sliki. V desnem delu stavbe je sedaj pizzeria. Sredi trga je rasel ogromen kostanj, katerega krošnja je segala od Hodnikove do Šketove hiše.

ne kina... Prosti čas so prebivali mladi fantje na Ravnica, kjer so zbijali kozo. Tudi planinstvo jim ni bilo tuje. Priljubljena je bila tura na Snežnik. Z nahrbtnikom na rami, so se odpravili zvečer proti svojemu cilju, hodili vso noč in ob zori jih je pozdravil vrh Snežnika sončni vzhod. Danes ni dopusta brez morja. Takratna mladina si tega ni mogla privoščiti. Hodili so se kopat v Veliko vodo, fantje in dekleta. Toda niso se kopali skupaj. Fantje so imeli kopališče pri Kosezah, dekleta pa višje proti Doljnem Zemunu, pri jezu, ki so ga krstili za Babji jez.

Po zdravimariji, je pripovedoval star Bistričan, fantje do polnoletnosti niso imeli kaj iskati po mestu. Ko ga je nekoč šestnajstletnika poslala proti večeru mati v drogerijo po lizol (mati je bila babica) so ga na trgu zaustavili starejši fantje in moral se je zagovarjati pred njimi.

Od leta 1906 je delovala v Bistrici Muhova gostilna (Levstikova št. 1), po domače Pekova. Pekovi so prišli iz Divače, odprli tu najprej pekarijo, potem pa še gostilno. Peč je zmogla hkrati speči 150 kg kruha, pšeničnega, rženega, koruznega, pa žemlje, kajzerice, rezine... Kruh so razvažali po bližnjih vaseh. Gostilna je imela seveda kuhinjo, saj je bilo gostov dovolj: delavci, pilarji, vozniki pa tudi stalni abonenti. Tudi sobe za tujce so imeli. Tudi za zabavo je bilo poskrbljeno. V gostilniški sobi je bila velika marjanca (danes jih ni več, nadomestili so jih fliperji), za hišo pa je bilo na voljo balinišče. Gostilna je delovala do leta 1957.

Staro gostilno so imeli tudi Marinkotovi, danes Trg Maršala Tita 10. Z gostilno je pričel Jakob Gržina, ki je prišel leta 1903 iz Vrvice. Imeli so dve gostilniški sobi in kuhinjo. V eni izmed sob so posedali gostje, ki so radi vrgli karte. V gostilni so se radi ustavljali uradniki in gozdarji graščinskega gozdnega posestva. Marinkotovi so imeli tudi večje gospodarstvo: polja, travnike, goveda, konje, prašiče, kar so vse oskrbovali štirje hlapci in dekletke, stregle pa so domača dekleta, saj je bilo v družini enajst otrok.

F.M.

(nadaljevanje prihodnjič)

Bistriške plakete II

PLAKETA ZA SPOMINSKI POLET V ALŽIRIJO

Osemnajstega avgusta 1944 so partizanska letala prvič poletela v strnjeni formaciji nad sovražnika in doživela svoj ognjeni krst nad otokom Korčulo. Od tedaj dalje so se pojavljala vsak dan na nebu Dalmacije, Bosne in Hercegovine, Istre in Slovenskega Primorja in drugih krajev domovine, napadala sovražnika skupaj s pomorskimi in kopenskimi partizanskimi enotami vse dotlej, dokler okupator ni bil strt in pregnan preko meje domovine.

Moštva prvega poleta in vseh kasnejših, ki so sestavljala prekomorske letalske enote NOVJ – posebno moštva 1. in 2. lovske eskadrilje in tehnično osebje – so dolgo pred tem morali izbojevati mnoge drugačne boje proti številnim sovražnim silam našemu narodnoosvobodilnemu gibanju.

V obsežni knjigi „PREKOMORCI“ (Založil in izdal odbor za proslavo prekomorskih brigad, 1965) lahko zremo za pretresljive dogodke o krčevitih poskusih naših ljudi, ki so jih vojne razmere zatekle v raznih krajih in taboriščih severne Afrike, da bi zvedeli za resnico o dogajanju v krvaveči domovini. Zremo o plamteči želji pridružiti se z orožjem v roki Titovim partizanom in po svojih najboljših močeh pomagati izboriti osvoboditev domovine. Zremo za ovire, ki so jih tej želji zoperstavliali zavezniki, pa oficirji kraljeve begunske vlade z rekrutiranjem v kraljevo vojsko, za skrivanje resnice o dogodkih v domovini in nagovarjanje v kdo ve čigavem interesu: „Počakajmo na konec vojne, kasneje pa v domovini zaščitimo red in zakonitost pred komunisti!“

Gotovo je posebno značilna in odločujoča za razvoj kasnejšega partizanskega letalstva bojna pot okrog 4000 fantov iz Slovenskega Primorja in Istre, ki jih je „zajela“ zavezniška vojska kot pripadnike italijanske vojske v zlovesčih „kazenskih bataljonih“ v Tripolitaniji, v Tunisu in Siciliji in jih zbrali v Constantini v Alžiriji avgusta meseca 1943.

Tudi med njimi so oficirji kraljeve begunske vlade poskušali novačiti za „bataljone kraljeve vojske“. Resnica o dogodkih v domovini pa je tudi že dosegla naše fante. Sledil je upor z upravičenimi zahtevami za odhod domov v vrste borcev narodnoosvobodilnega boja. Upor je zaveznikom uspelo zatreti šele z premostitvijo ujetnikov v številna taborišča po Alžiriji. Srečna okoliščina je hotela, da se je v taboriščih Alma in Maison Blanche, kjer so bile velike delavnice za sestavljanje vojaških letal, znašlo vsaj 1500 slovenskih in hrvaških fantov, ki jim je delo z letali pomenilo izjemno dobro priliko postati pravi strokovnjaki v letalski tehniki. Prav iz njih se je oblikovala prva večja skupina letalcev prekomorcev, ki so kljub nenaklonjenosti zaveznikov 10. maja 1944 slovesno zaprseglj NOV in POJ ter odpotovali k 1. letalski eskadrilji, ki je bila dobrih štirinajst dni pred tem ustanovljena v Beniniju.

V novembru 1944 je na pot v domovino krenilo iz Alžirije še 1400 mož. V Gravini v Italiji – zbirališču enot prekomorskih brigad – se jim je pridružilo še okrog 1000 tovarišev 1. in 2. letalske eskadrilje, ki so tudi že operirali z letališč Canne pri Termoliju in z letališča na Visu, se prepeljali v osvobojen Dubrovnik in v velikem bojnem maršu prek zasneženih Prokletij in velikega dela Srbije prišli do Niša. Od tu so jih z vlakom prepeljali konec decembra 1944 v osvobojeni Beograd in jih razporedili na

bojne naloge na letališča v Zemunu, Rumi, Vršču, Skopju in drugod, kjer so prevzeli skrb za letala naših in svojetskih letalcev, ki so sodelovali pri vseh zaključnih bojih za dokončno osvoboditev dežele. Mnogi letalci prekomorci se niso vrnili iz svojih bojnih poletov.

Ni čudno, da je v letalcih prekomorcih leta in leta po osvoboditvi tlela želja, obiskati kraje v Alžiriji, kjer so se z mladostnim navdušenjem opredelili za pravičen boj v krvaveči domovini in ta boj tudi pomagali uspešno izbojevati. Odzvali so se pobudi skupine letalcev prekomorcev iz Ilirske Bistrice in to željo uresničili februarja 1976. Zbrala se je skupina 96 udeležencev opisanih dogodkov z družinskimi člani in prijatelji in poletela na tridnevno potovanje v Alžirijo z Inexovim letalom DC-9, ki ga je upravljal kapitan letala Branimir Majcen, tudi sam nekdanji letalec – prekomorec.

Sam spominski polet in obisk znanih krajev v Alžiriji je imel velik odmev v slovenski javnosti, zato ni čudno, da se ga je udeležila tudi snemalna ekipa RTV Ljubljana z novinarjem Tomažem Terčkom in snemalcem Jocom Žnidaršičem.

Organizatorja poleta, domačina, letalca prekomorca Anton Zidar in Stanko Zidar in Jože Kevc sta bila tudi pobudnika kovanja spominske plakete poleta v Alžirijo, namenjene vsem letalcem prekomorcem, udeležencem poleta.

Plaketo je izdelal graverski mojster Franci Seifer iz Ljubljane iz 4 m debele okrogle kovinske plošče s premerom 49 mm v globokem finem reliefu. Kovanje je enostransko, plaketa pa zlato eloksirana z brušenim krožnim robom in napisom:

SPOMINSKI POLET 1943–1976 CONSTANTINE – ALŽIR

V notranjem srednjem delu plakete je predstavljeno mesto Constantine z visečim mostom in njenim nosilnim stolpom v prvem planu. Nad mostom letalo v letu.

Izdelanih in razdeljenih je bilo 65 plaket, nekatere tudi posameznikom, ki se poleta niso udeležili. Skupaj s plaketami je graver izdelal tudi 3000 značk s premerom 20 mm in istim motivom, ki so kmalu pošle.

Vojko Čeligoj

Viri: – PREKOMORCI, Založil in izdal Odbor za proslavo, 1965

– Izjave Antona Zidarja in Jožeta Kevca

– Plaketa iz zbirke avtorja zapisa

Širite in čuvajte zelenje! Zelenje je življenje

Klub študentov Ilirska Bistrica l. 1975 pri prostovoljnem delu – čiščenje rečice Bistrice. Današnja mladina bi jih morala posnemati.

Besede „PRIRODA – ZDRAVJE – LEPOTA“ so geslo hortikulturnega gibanja. Vedno in vedno ugotavljamo, da je treba mladino usmerjati, da skrbi za lepoto krajine, estetsko podobo mesta in da ohranja čisto in zdravo okolje. Ko bomo dosegli to, ne bo več bojazni, da zardevamo ob člankih, kakršen je izšel 3. aprila 1984 v Primorskih novicah izpod peresa Zdravka Primožiča. Omenjeni članek je povod resnega razmišljanja.

Sam naslov članka res ni preveč posrečen; na prvi pogled ima bralec vtis, da je naše mesto najbolj zanikr kraj naše ožje domovine. Glede tega pa bi se dalo razpravljati. Ko pa natančneje preberemo članek Zdravka Primožiča, mu moramo dati prav.

Mesto Ilirska Bistrica ima vse pogoje, da lahko postane eno najprivlačnejših mest na Slovenskem. To Ilirski Bistrici omogoča izredno ugodna zemljepisna lega; ilirskobistriška dolina predstavlja vrata, preko katerih se poleti zgrinjajo množice turistov, ki hite iz zameglene in preindustrijalizirane srednje in severne Evrope na sinji Jadran. Zaledje Ilirske Bistrice je snežniški masiv, ki se bohoti s prostornimi gozdovi jelke, smreke in bukve ter se ponaša s čudovito floro: planiko, slečem, gorskim brinom in drugim. Sam očak Snežnik pa je odet v temnozelen plašč rušja. Žal

Vodstvo Tovarne organskih kislin je dojelo pomembnost hortikulturne ureditve okoli tovarniških objektov; urejene zelenice vplivajo na razpoložanje in zdravje delovnega človeka. Lansko leto je TOK za ozelenitev in hortikulturno ureditev porabil 370.700,00 din.

je zadnja leta snežniški masiv osiromašiel na fauni: jelenu, srnjaku, medvedu in posebno še na divjem petelinu, ki je skoraj izumrl. Škoda za to nekdanje tako bogato lovišče, znano tudi izven meja domovine. Z vrha Snežnika se odpira čudovit pogled na Alpe, Dinarski masiv ter sinje Jadransko morje vse tja do Benetk, Pule in Kvarnerskega zaliva s posejanimi otoki, ki izstopajo kot biseri iz morske modrine.

Zdravku Primožiču, avtorju članka, ki v Primorskih novicah opisuje stanje parka „Nade Žagar“, ni mogoče oporekati, ko trdi, da je bil predlansko poletje in lansko sprehod po mestnem parku prijetno doživeti: jezerce z lokvanji, mostički čez jezerce, sprehajalne poti in steze, parkovne drevnine in grmovnice. Ob letošnjem sprehodu po parku pa groza! In vprašamo se, kdo je kriv, da je temu tako?

VSEGA PUSTOŠENJA V PARKU NADE ŽAGAR IN NA HRIBU SVOBODE JE KRIVA SKUPINA HULIGANOV, PROTI KATERIM SE NE UKREPA!

Od lanske jeseni pa do letošnje pomladi je navedena skupina v parku Nade Žagar opravila sledeče „Junaške podvige“: popolnoma je uničila 8 parkovnih klopi, 6 klopi poškodovala, v parku kurila celo zimo ognje in ob njih planirala uničevalne akcije, uničila lesene ograje 6 mostičkov, zaščitne lesene ograje okoli jezera, poškodovala skalnjake, poškodovala 1000 m sprehajalnih poti in stez, onesnažila jezerce in ribnik (točno navedeno v članku Zdravka Primožiča), zamašila in poškodovala odtočne kanale iz jezera in ribnika, poškodovala parkovne drevnine in grmovnice. Hortikulturno društvo je ocenilo škodo na 182.900,00 din.

Tudi spominsko obeležje Hrib svobode je utrpel škodo po teh vandalih. Ta objekt, posvečen spominu na maršala Tita, kjer je bilo zasajenih 88 dreves jerebice – „Titova aleja“, 88 dreves breze – „Titov gaj“ in trikrat po 88 smrek, enkrat pa 88 zlatega bora, enkrat 88 macesna, enkrat 88 rdečega bora – zaščitni pasovi za ublažitev negativnih vplivov Tovarne organskih kislin, je utrpel veliko škodo. Podleži so uničili ali poškodovali 8 parkovnih klopi, uničili 30 dreves ter odnesli 250 opornih kolov drevja. Ocenjena škoda znaša 46.020,00 din.

Skupna škoda znaša 228.920,00 din. S tem denarjem bi se dalo marsikaj napraviti v parku Nade Žagar in na Hribu svobode. Mislimo, da k temu ni treba posebnega komentarja.

Poudariti je treba, da za Hrib svobode, ki je posvečen padlim borcem III. PUB in spominu na maršala Tita, ni računati samo materialne škode. **Gre predvsem za mnogo več: skrunjenje spominskega obeležja.** Nehote se vsiljuje vprašanje: kako je mogoče kaj takega dopustiti v naši domovini? Zakaj se ne izsledí krivec in ustrezno kaznuje? Brezbrižnost daje potuho vandalizmu!

V praksi ugotavljamo, da smo vsi za ohranitev lepe krajinske podobe in varstvo okolja, v resnici se pa spogledujemo, kdo bo kaj storil, na koga bi preložili svoje naloge in često botruje opreznost, da se ne bi nekemu zamerili. Tako je še vedno videti, da je varstvo okolja bolj deklaracija kot pa stalna akcija.

Naša politična in kulturna naloga je in ostane, da ohranimo lepoto krajine, čuvamo zelene površine in se borimo za čisto, zdravo okolje.

Hrib svobode spomladi leta 1980.

Obrazi pionirjev žare od radosti in ponosa. Zasajena lipo je dokaz njihove ljubezni do maršala Tita. Ko so lipo zasadili, so postavili tudi tablice „Titova lipo“. Kako je mogoče, da smo dopustili zlobni roki uničiti lipo in tablice? Zakaj nismo našli krivca? Mar smo postali brezbržni do skrunjenja spominskih obeležij?

POTREBNO JE NAPRAVITI PRELOMNICO IN PREITI OD AKADEMSKIH RAZPRAV IN ŽELJA K DEJANJU!

Za ohranitev parkov Nade Žagar, Hriba svobode in III. PUB Videm nas opozarjajo verzi našega pesnika Simona Gregorčiča:

„Ta vrt nadvse nam je dragocen
in ljubi iskreno ga slednji Sloven,
vsak pravi Slovenec v srcu ga nosi,
zanj zbira in prosi, žrtvuje in trosi;
to skupni slovenski je vrt.“

Viljem Kindler

Delo nogometnega kluba „Transport“

Nogometni klub „Transport“ se je zaradi organizirane športne aktivnosti in vidnih uspehov na tekmovanjih v zadnjih letih uvrstil med najbolj cenjene športne klube v Bistrici.

Če se ozremo nekaj let nazaj, vidimo, da je bila v takratnem času zelo slabo organizirana nogometna dejavnost. V prvi ekipi so v glavnem nastopali „tujci“ in za domačine je bilo le malo mesta. Možnosti za nogometno rekreiranje so bile minimalne. Organizirani so bili le občasni nogometni turnirji v Kosezah oziroma v Zabičah, tako da je marsikateri „nogometni talent“ opustil ta šport. Stvari so se začele sukati na boljše, ko so prevzeli vodenje in organizacijo v klubu domači zanesenjaki. Delo je bilo v začetku zelo težavno, saj je vse breme slonelo le na dveh osebah. Postopoma so se jima priključili še nekateri

ljubitelji tega športa, tako da se je precej dela porazdelilo. Prvi korak se je napravil z ureditvijo takratnega neprimerne igrišča. Sledilo je formiranje občinske nogometne lige, za katero je bilo že v začetku veliko zanimanje. V osnovni šoli je pričelo delo z najmlajšimi Mladinci so dobili stalnega trenerja in uredilo se je vse potrebno za nemoteno tekmovanje. V prvi ekipi so se začeli uveljavljati domačini. Po začetni preobrazbi se je pojavila potreba po zgraditvi slačilnice. Denarja za ta namen ni bilo. Toda v klubu je padla trdna odločitev, da se slačilnica zgradi. S prostovoljnimi delom in s skromnimi sredstvi se je v nekaj letih objekt zgradil. V letošnjem letu so bila izvršena še nekatera zaključna dela, na primer postavitve tuša s toplo vodo. Do sedaj je bilo vloženi v izgraditve slačilnice 250.000,00 din. Sredstva so se zbrala na različne načine: z organizacijo

javnega plesa, s pomočjo delovne organizacije Transport, z dotacijo TKS za investicijsko vzdrževanje. Del sredstev pa se je porabilo tudi od redne dotacije TKS, čeprav so bile zaradi tega prikrajšane nekatere druge dejavnosti. Vrednost slačilnice se ceni okrog 1.500.000,00 din.

V kolikor se ozremo na trenutno stanje v klubu, lahko ugotovimo, da je dosežen viden napredek. Pionirska nogometna ekipa redno tekmuje na šolskih tekmovanjih, kadetska in mladinska ekipa sta po uspehih med najbolj-

šimi v Medobčinski nogometni zvezi Koper, Članska ekipa je večkratni zmagovalec v ligaškem tekmovanju. Doseženi so tudi izjemni uspehi v pokalnem tekmovanju. Redno poteka občinska nogometna liga, v kateri sodeluje 8-10 ekip.

Zaradi doseženih uspehov se je pojavila želja po napredovanju v višjo ligo. Žal pa napredovanje zavirajo neustrezno igrišče in preskromna denarna sredstva.

Gršče

Šport od tu in tam

Na 7. občinskem šahovskem prvenstvu, ki se je odvijalo od januarja do marca 1984 v Domu JLA, je sodelovalo 12 šahistov, od tega kar štirje prvokategorniki. Prepričljivo je zmagal Maljevac Branko, ki je osvojil vseh 11 možnih točk. Sledijo Rolih Miran z 9 točkami ter Valenčič Vojko in Raspor Gregor z 8,5 točke.

Ob otvoritvi novozgrajenih balinišč na Topolcu bo Balinarski klub Topolc organiziral dne 27.5.1984 tekmovanje v balinanju. Sodelovalo bo več ekip - četvork, od tega dve ekipi iz pobratene občine Nabrežina. Balincarje iz Topolca gre pohvaliti za aktivno delo tako pri izgradnji balinišč kot tudi pri organiziranju in razvijanju balinarskega športa v njihovi krajevni skupnosti.

Delavske športne igre v kegljanju

Tudi letos je tukanjšnji kegljaški klub organiziral delavske športne igre v kegljanju. Prijavilo se je 17 moških in 7 ženskih ekip. Posebno razveseljiva je letošnja prva udeležba ženskih ekip Vzgojno varstvene organizacije „Jožefa Maslo“ ter Splošne banke iz Ilirske Bistrice, medtem ko pogrešamo prisotnost pretežno ženskih kolektivov kot so Plutal, Ciciban, Vezanine.

Igralo se je 2. kolo. Moški so tekmovali ob ponedeljkih, sredah in petkih po 100 metrov, ženske pa ob četrkih po 50 metrov. Celotno tekmovanje je trajalo od 20.2. do 2.3.1983. Končni vrstni red je takle:

MOŠKI – EKIPNO

1. Transport	3136 kegljev
2. Lesonit II.	3113
3. Surovina PTT	3092
4. Ilirija	2928
5. Skupščine občine	2792
6. V.P.II.	2792
7. GG Knežak	2749
8. V.P.I.	2728
9. Društvo upokojencev	2670
10. Prosveta	2655 itd.
itd.	

ŽENSKÉ – EKIPNO

1. Lesonit	1291 kegljev
2. Plama	1222
3. Transport	1200
4. Ilirija	1142
5. Banka	1041
6. Vrtec	900

MOŠKI POSAMEZNO

1. Rolih Miro, PTT	833 kegljev
2. Srebot Srečko, Lesonit II.	828
3. Urbančič Anton, Transport	819
4. Kranjc Drago, Skup. občine	811
5. Kreševič Miro, Surovina	804
6. Kopriva Vojka, Skup. občine	801
7. Konestabo Jože, Transport	795
8. Kalc Vojko, Surovina	793
9. Novak Dušan, Lesonit II.	790
10. Kakež Tomo, Transport	783
itd.	

ŽENSKÉ POSAMEZNO

1. Kopriva Vojka, Posam	399 kegljev
2. Cerjak Duša, Lesonit	370
3. Frank Jožica, Ilirija	365
4. Poljšak Breda, Lesonit	353
5. Šepec Astrid, Transport	330
6. Tomažič Jasna, Transport	325
7. Grlj Jožica, Plama	317
8. Čotar Silva, Ilirija	316
9. Pirih Elza, Plama	315
10. Lavrenčič Majda, Lesonit	301

Pokali in medalje bodo podeljeni na skupnem snidenju meseca oktobra, ko bo zaključek DŠI za leto 1984 in podelitev priznanj v vseh panogah.

Skupaj je torej igralo 64 moških, ki so v 6 dneh vrgli 12800 lučajev v 85 urah in 20 minutah ter 26 žensk, ki so v dveh dneh metale 2600 lučajev v 17 urah in 20 minutah. Najbolj razveseljivo pa je, da je na tem tekmovanju Kopriva Vojka z rezultatom 435 podrtih kegljev zrušila 5 let star rekord kegljišča, za kar ji iz srca čestitamo.

S.Č.

Letošnje smučarske aktivnosti

Smučarski klub Snežnik je bil 3. marca organizator dveh zaključnih tekem, in sicer v veleslalomu za mlajše kategorije, ter v slalomu za starejše kategorije. Tekmovanji sta se odvijali na Sviščakih v zelo težkih vremenskih pogojih. Zaključna podelitev priznanj in pokalov je bila po tekmoivanju v Domu JLA v Ilirski Bistrici. V posameznih kategorijah so naši smučarji dosegli naslednje boljše končne uvrstitve:

Cicibanke:	2. mesto Rozman Marjanca
Cicibani:	1. mesto Mikuletič Peter
Ml. pionirke:	3. mesto Božič Martina
Ml. pionirji:	3. mesto Zadnik Marko
Ml. mladinke:	2. mesto Šajn Alenka
Ml. mladinci:	1. mesto Sedmak Igor

Ekipno je SK Snežnik v tej sezoni dosegel velik uspeh, saj se je uvrstil takoj za prvouvrščeno SK Vrhniko. Drugo mesto ni naključna uvrstitev, temveč je rezultat večletne načrtno vzgoje mladih tekmovalcev, ki ji klub posveča veliko skrb.

Poleg aktivnosti v NP pa je smučarski klub organiziral še vrsto drugih tekmoivanj, in sicer skupno s Tovarno organskih kislin, tradicionalno smučarsko tekmoivanje za prehodni pokal SOZD Astra na Mašunu, kjer je prehodni pokal osvojila TOK iz Ilirske Bistrice.

2. V soboro, 17. marca, je klub skupno z OOS organiziral občinsko sindikalno prvenstvo v veleslalomu na Sviščakih, kjer se je zbralo preko 100 tekmovalcev iz 12 delovnih organizacij. Dosežena prva mesta v posameznih kategorijah:

Starejše članice:	1. Poročnik Danica, Transport
Mlajše članice:	1. Šepec Astrid, Transport
Veterani:	1. Prosen Dušan, Transport
Starejši člani:	1. Frank Marjan, Transport
Mlajši člani:	1. Kovačević Zlatan, Postaja Milice

Ekipno je zmagal Lesonit pred Transportom in TOK.

3. V nedeljo, 25. marca, pa je SK Snežnik organiziral na Sviščakih prijateljsko srečanje med SK Devinom in bistriškim klubom, kjer so se tekmovalci pomerili med seboj v veleslalomu. Bolj kot rezultati pa je pomembno prijateljsko srečanje z zamejskimi Slovenci, s čimer se prijateljstvo še bolj pogloblja.

Tega dne je klub priredil tudi klubsko tekmo v veleslalomu, kjer so bili doseženi naslednji rezultati:

Cicibanke:	1. Rozman Marjanca
Cicibani:	1. Zadnik Valerij
Pionirke:	1. Božič Martina
Pionirji:	1. Bevčič Alan
Mladinke:	1. Šajn Alenka
Mladinci:	1. Sedmak Igor
Ml. članice:	1. Muha Nataša
Ml. člani:	1. Brezec Bojan
St. članice:	1. Mikuletič Ivanka
St. člani:	1. Vergan Fidel

S klubskim tekmoivanjem se je smučarska sezona skoraj zaključila. V kolikor bodo dovoljevali vremenski pogoji, bo v prvomajskih praznikih SK Snežnik organiziral še tekmoivanje v veleslalomu za Pokal Snežnika.

Boža Rozman

PROGRAM KINA SVOBODA ILIRSKA BISTRICA

M A J

1.5.	MEDENI MESEC	jugoslovanski
2.5.	ČLOVEK PUMA	ameriški
4.5.	VRELI DUHOVI	ameriški
5.5.–6.5.	PODMORNICA	zahodnonemški—ameriški
9.5.	STEVARDESA IN GANGSTERJI	ameriški
10.5.	ZGODNJA ZRELOST	ameriški
12.–13.5.	OFICIR IN GENTLEMAN	ameriški
16.5.	VONJ IZ DONAVE	jugoslovanski
17.–18.5.	TRI ŠVEDINJE	švedski
19.–20.5.	POLICAJ IZ BRONXA	ameriški
23.5.	VBOD Z NOŽEM	ameriški
24.5.	PETELINJI UDAREC	hongkonški
25.5.	VIKTOR VIKTORIJA	ameriški
26.–27.5.	GADJE NA POČITNICAH	francoski—komedija
30.–31.5.	BOLNICA BRITANIJA	ameriški

JUNIJ

1.6.	HALO TAKSI	jugoslovanski
2.–3.6.	SUROVI UDARCI	ameriški
6.6.	JEKLENI ČLOVEK	ameriški
8.6.	BREZ MILOSTI	ameriški
9.–10.6.	ŠEST ŠVETINJ V INTERNATU	švedski
13.6.	DVAKRATNI AZIL	ameriški
15.6.	MAŠČEVANJE INŠPEKTORJA CLUSOA	francoski—komedija
16.–17.6.	ČRNI PESEK	ameriški
20.6.	GVERILCI	ameriški
22.6.	GOLJUFIVA IGRA	francoski
23.–24.6.	LEPA BOLNIČARKA	ameriški
27.6.	ŽIVI OGENJ	italijanski
29.6.	LETEČA GILJOTINA	hongkonški
30.6.–1.7.	ZGODBA O JACQUELINE KENNEDY	ameriški

Vsem občanom in delovnim kolektivom čestitamo

27. april, dan OF

1. maj, praznik dela

7. maj, praznik KS Ilirska Bistrica

**družbeno
politične
organizacije
in krajevne
skupnosti**

**SKUPŠČINA
OBČINE
ILIRSKA
BISTRICA**

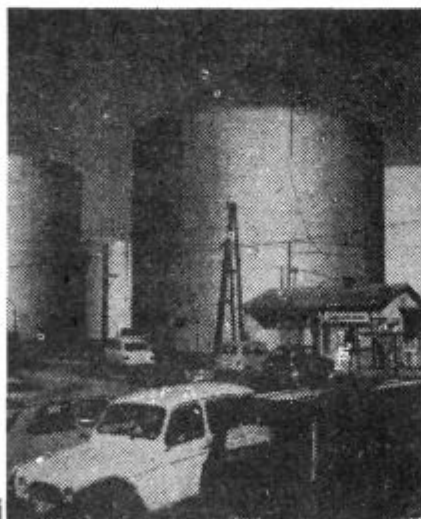
**TOK — tovarna organskih kislin
ILIRSKA BISTRICA**

proizvodni program:

- organske kisline
- citronska kislina
- vinska kislina
- metavinska kislina
- mlečna kislina

**GALVANSKI
PROIZVODI**

- proizvodi za
usnjarsko
industrijo
- enološki preparati

**KOMUNALNO
GRADBENO
PODJETJE**

ILIRSKA BISTRICA

PIZZERIA

Kettejev hram

ZIDAR VELKO

ILIRSKA BISTRICA

SADJE—ZELENJAVA IN
OKRASNE RASTLINE

DOLGAN MARJO

ILIRSKA BISTRICA

SE PRIPOROČAMO

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

**PRIMORJE
Ajdovščina**

TOZD BISTRICA

Obvestilo

Zakon o pravni pomoči (Uradni list SRS, št. 23/79) opredeljuje pravno pomoč kot dejavnost posebnega družbenega pomena, ki ima pomembno vlogo pri zagotavljanju varstva ustavnosti in zakonitosti, predvsem varstva družbene lastnine in samoupravnih pravic delavcev in delovnih ljudi. Glede na pomen in vlogo pravne pomoči bo potrebno le-ti v bodočnosti posvetiti več pozornosti in jo vsestransko razvijati, zato je omenjeni zakon jasno opredelil vse družbene dejavnike, odgovorne za zagotavljanje pravne pomoči delavcem, delovnim ljudem in občanom. Pri organiziranju in razvijanju pravne pomoči ima posebno pomembno in odgovorno nalogo občina kot samoupravna in temeljna družbenopolitična skupnost, v kateri občani in delovni ljudje neposredno uresničujejo svoje pravice, svoboščine in obveznosti.

Glede na navedeno je Izvršni svet na svoji seji, dne 16.2.1984 obravnaval problematiko razvijanja pravne pomoči v naši občini in sprejel sklep, da se delovnim ljudem in občanom zagotovi pravna pomoč v okviru odvetniške službe, ki jo opravlja odvetnica Štampar Slava in ki jo bo nudila v prostorih krajevne skupnosti Ilirska Bistrica, Bazoviška 12, in sicer od 11.4.1984 dalje vsako sredo od 14. do 17. ure.

Letošnje pustne dni so v našem mestu popestrili „škoromati“ iz Podgrada. Sicer pa letošnji pust ni bil tako živahen, kakor prejšnja leta.

Na kratko

– sodeč po planskih dokumentih zaposlovanja v naši občini je sklepati, da se bo število zaposlenih v gospodarstvu povečalo za 2,5 % oziroma za 109 delavcev, v negospodarstvu pa zmanjšalo za 8 oziroma za 1,4 %. Skupaj naj bi bilo torej v letu 1984 zaposlenih v naši občini 4964 delavcev oziroma 101 več kot v letu 1983.

– v mesecu marcu so se uresničile stare želje naših krajanov, saj je začel delovati rentgenski aparat v našem zdravstvenem domu. Z novim rentgenom že slikajo pljuča in kosti, v prihodnosti, ko bo prihajal še ustrezeni specialist, pa se bo vršilo še slikanje želodca in drugih organov. Z navedeno pridobitvijo bodo tako odpadla draga in zamudna potovanja v kraje izven občine.

»Koliko? Čujte, jaz ne mislim kupiti gozda, temveč eno smrečico!«

– Ali moraš res vsako pomlad noreti s tem pospravljanjem, Urša?

IZDAL: KK SZDL Krajevne skupnosti Ilirska Bistrica
Glasilo izhaja občasno

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK: Popit Ivan

UREDNIŠKI ODBOR: Franc Munih, Vojko Čeligoj, Boža Rozman, Zmago Trebec, Dimitrij Bonano

FOTO: Emil Maraž, Vojko Čeligoj, P. Nikolič

OBLIKOVALEC: Edvard Seles

NAKLADA: 1000 izvodov

RAZMNOŽIL: Edvard Usenik, Kadišnikova 8, Ljubljana

Glasilo je po 6. točki 1. odstavka 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72) in mnenju Sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72, prosto plačila prometnega davka.